

TÉMA MĚSÍCE

Vánoce: staré tradice a nové zvyky

Co všechno dělá „české Vánoce“ Vánoce

Po Velikonocích jsou oslavy narození Ježíše nejvýznamnějším křesťanským svátkem. Vánoční období však již v dávných časech patřilo k důležitým mezníkům pohanského roku. Oslavy zimního slunovratu tehdy měly zabezpečit zdar v hospodářství a v rodinném životě. Termín Vánoce pochází z němčiny (Weinachten = svatá noc). V českých zemích nosil dárky původně 6. prosince sv. Mikuláš, na Moravě jistý Štědroň. Ježíšek, který rozdává dárky, se poprvé objevil za reformace v Německu. Češi mu začali říkat Kristkindle a z toho postupně zkomolením vzniklo jméno Ježíšek.

Advent

Čtyři týdny před vánočními svátky prožívají křesťané dobu adventu, tedy období, kdy se mají zdržet nadměrného jídla a pít a věnovat se rozjímání. Advent je původně slovo latinské (adventus) a znamená příchod: symbolicky znázorňuje dobu čtyř tisíc let, kdy lidstvo čekalo na příchod spasitele. Výroba adventního věnce a zvyk zapalovat na něm každou adventní neděli svíčku pochází až z první poloviny 19. století.

Vánoční stromek

Bez stromečku by to nebyly ty pravé Vánoce. Podle legend založil tuto tradici irský opat Kolombán, jenž v 6. století kázal bezvěrcům pod ozdobenou jedlí o narození Ježíška v Betlémě. Katolická církev považovala dlouho zdobení stromků za pohanský zvyk. Na milost byly vánoční stromky vzaty až koncem 16. století. U nás se první vánoční stromeček rozsvítil teprve roku 1812 v rodině ředitele stavovského divadla Jana Liebicha.

Snítka jmelí

Legenda praví, že jmelí bylo původně stromem, ze kterého Josef vyřezal koledku pro Ježíška. Po třiatřiceti letech tento strom porazil Římané a vyrobili z něj kříž, na kterém byl ukřižován Kristus. Ovšem za posvátnou rostlinu považovali jmelí už Keltové – mysleli si, že je ochráni před čarodějnicemi a zlými duchy. Zajímavá je i jeho další schopnost: prý díky svým lepivým bobulím má moc vyvolat a udržet lásku. V mnoha zemích je pod zavěšenou snítkou jmelí o Vánocích to pravé místo, kde se mohou dva lidé políbit...

Jesličky

První jesličky postavil František z Assisi roku 1223 v lesní jeskyni v italské Umbrii, kam dal přivést osla a vola a o půlnoci sloužil mši. V Čechách se zvyk stavět jesličky rozšířil koncem 18. století a býval spojen s vánočními hrami.

Štědrovečerní tabule

Přípravy a průběh staročeských vánočních svátků vypadaly jinak než dnes: několik dní před Vánoce napékaly hospodyně chléb, v bohatších domácnostech ještě vánočky z bílé mouky, rozinek a mandlí. O Štědrém dnu se vařil hrách, čočka, bramborová nebo rybí polévka, pekl se z krup a česneku kuba, připravovala se postní bezmasá jídla. Někde měli stromeček, jinde stavěli betlém. Všichni se postili, aby večer mohli vidět zlaté prasátko. Po Štědrovečerní večeři se pak věštilo (bud z roztaženého olova nebo z rozkrojených jablek). Byly zapaleny svíčky a všichni zpívali koledy. Následně se rozdávaly dárky. Vyvrcholením oslav byla půlnoční mše v kostele.

Koledy

V Čechách je starodávný obyčej koled a koledování doloženo již v předhusitských dobách. Na koledu se tradičně chodilo o Štědrém večeru, na sv. Štěpána, na Nový rok, o dni sv. Tří králů a někde i na Hromnice. Nejslavnější koledu Tichá noc (Stille Nacht) zkomponoval Rakušan F. X. Gruber na slova faráře J. Mohra roku 1818.



Tradiční vinohradské vánoční trhy „u Ludmily“

Již od 20. listopadu panuje na prostranství před kostelem sv. Ludmily na náměstí Míru předvánoční atmosféra. Konají se tu tradiční vánoční trhy se vším, co od nich můžeme chtít.

Městečko ve městě, plné vůní svařeného vína, cukroví a chvojí nám dá alespoň na okamžik zapomenout na starosti běžných dnů a ve třeptících se ozdobách se najednou vidíme jinak, ne tak vážně a uspěchaně.

Pražanům a všem návštěvníkům hlavního města se opět nabízí možnost zastavit se v předvánočním shonu, občerstvit se tradičními vánočními pochoutkami anebo si s přáteli dát schůzku a uskutečnit odkládané setkání na závěr roku na svátečně proměněném náměstí. Vánoční strom s ručně malovaným betlémem potěší děti i dospělé. Novogotický chrám sv. Ludmily umocňuje svým imponantním trojdlímkem kouzlo tohoto místa. Čelní, 60 metrů vysoké věže, shlížejí na celé to hemžení pod sebou a dávají nám svou velikostí a pevností připomínku trvání základních lidských hodnot, které dnes, v rychle běžícím světě, hledáme a potřebujeme snad více, než kdykoliv předtím. Jednou z cest je i návrat k tradicím.

ZPÍVÁNÍ VÁNOČNÍCH KOLED PŘED KOSTELEM SV. LUDMILY se koná v neděli 11. prosince 2005 od 15:00 do 16:30 na náměstí Míru za doprovodu Černovické dechovky. Přijďte si zazpívat koledy společně se svými zastupiteli!



Vloni vzbudilo „zpívání se zastupiteli“ u kostela sv. Ludmily živý zájem návštěvníků vánočních trhů – mnozí se přidali, jiní pozorně naslouchali

Foto: han

Vánoční trhy nabízejí příchozím klasické produkty těchto svátků. Pro lepší přehled je ve štítu každého stánku uveden název, napovídající něco o nabízeném sortimentu: medové perníčky, Růžová čajovna, solné lampy, bylinná mydlárna, dřevěné skládačky, cínové figurky, knihařství, staročeský trdelník atd. Návštěvníci zde najdou mj. vánoční ozdoby, výrobky ze dřeva a z proutí, svíčky, svícny, vánoční ubrusy a prostírání, bižuterii, keramiku; pobyt na trzích jim zpřijemní vánoční hudba a ve stáncích s občerstvením vánoční pochutiny, svařené víno, punč, grog a pečené cukrovinky.

Přijďte si vychutnat příjemnou a neopakovatelnou atmosféru tradičního vánočního trhu pod širým nebem. Trhy trvají od 24. prosince každý den včetně sobot a nedělí od 10:00 do 19:00.

Podobně jako vloni, sejdou se i letos počátkem prosince v prostoru před kostelem sv. Ludmily s občany zastupitelé MČ Praha 2 v čele se starostou M. Baschem a zazpívají si společně nejkrásnější vánoční koledy. Přejeme vám krásné zážitky z předvánoční trhy, hodně štěstí v osobním i pracovním životě a mnoho radosti v kruhu nejbližších.

Ing. arch. Martin Valovič, pořadatel vánočních trhů na náměstí Míru

Vinohradské jesličky

Myšlenka vybudovat napodobeniny Kristova narození ozlila intenzivně v Itálii počátkem 15. století. Také chrám Nanebevzetí Panny Marie na Karlově měl od r. 1708 napodobeninu betlémské jeskyně, zbudovanou na popud tehdejšího kanovníka Jana Václava z Boru. Bylo dbáno na věrnost kopie co do rozměru i vzhledu. Po uzavření kostela v roce 1785 jeskyně v karlovském kostele pustla a byla obnovena až roku 1861. Jesle jsou dodnes přístupné.

Vánoční liturgie, adventní koncerty v Praze 2

Půlnoční na Vyšehradě

I když bájný Vyšehrad láká návštěvníky po celý rok, zcela ojedinělým zážitkem se může stát jeho návštěva o štědrovečerní noci. Pokud budeme mít letos štěstí a povedou se *bílé Vánoce*, půvabnou procházku po zasněžených vyšehradských zákoutích lze zakončit v Basilice sv. Petra a Pavla... **Půlnoční mše zde začíná ve 24:00.**

Kostel svatých Ludmily na Vinohradech

24. prosince 16:30 mše pro rodiny s dětmi 24:00 mše sv.
25. prosince 9:00 mše sv. se sborovým zpěvem od sv. Ludmily 11:00 mše sv. 16:30 mše sv. 18:00 Česká mše vánoční
26. prosince 9:00 mše sv. 11:00 mše sv. se sborovým zpěvem od sv. Ludmily 16:30 mše sv.

Chrám sv. Ignáce

4. prosince 16:00 besídka se sv. Mikulášem
18. prosince 18:30 Slovo a Hudba: Václav Renč, Popelka Nazaretská, přednese R. Lukavský a M. Stříteská Svatoignácký sbor: adventní zpěvy, řídí regenschori J. Blabla

24. prosince 16:00 vánoční mše pro rodiny s dětmi 24:00 půlnoční mše, lidový zpěv a Svatoignácký sbor: Adventní básně

25. prosince 11:00 latinská mše, F. X. Brix: Misa pastoralis, Svatoignácký sbor, orchestr, sólisté

Chrám sv. Štěpána

20. prosince 17:00 vánoční besídka dětí – ZŠ u sv. Štěpána
24. prosince 17:00 vánoční mše, lidový zpěv



25. prosince 11:00 mše svatá, Boží hod vánoční

26. prosince 11:00 poutní mše sv. Štěpána

Kostel ČCE v Korunní 60

V kostele Českobratrské církve evangelické pořádá v úterý 6. prosince Mezinárodní společnost A. Dvořáka od 14:30 koncert „nejen pro seniory“. Ve středu 14. prosince je od 19:30 na programu Vánoční mše J. J. Ryby ve prospěch Domova sv. Rodiny na Petříně.

Bohoslužby na Štědrý den začínají v 15:00, na Boží Hod vánoční a na sv. Štěpána v 9:30.

Kostel sv. Václava Na Zderaze

V kostele Církve československé husitské Na Zderaze, zasvěceném sv. Václavu, se v úterý 13. prosince od 19:00 koná koncert, na kterém zazní skladby pro dvoje housle a kontinuo a další; při té příležitosti bude předán finanční šek nadaci hluchoslepých. V pondělí 19. prosince zde od 19:00 vystoupí Pěvecké sdružení pražských učitelů pod vedením sbormistra Ivana Zelenky s programem složeným z vánočních koled a písní v různých jazycích. A ve středu 21. prosince se od 19:30 koná koncert komorního sboru Cantí di Praga pod vedením sbormistra prof. Jiřího Chvály.

Nedělní bohoslužby v adventu začínají vždy v 9:30, na 11. prosince se v tuto dobu bude konat biblická dramatizace s dětmi. Půlnoční mše na Štědrý den se koná již ve 23:00, na Hod Boží vánoční začíná bohoslužba v 10:00 a na sv. Štěpána v 9:30.

Husův sbor na Vinohradech

Vánoční bohoslužby:
24. prosince 23:00 Půlnoční s Rybovou mší
25. prosince 10:00 Boží hod vánoční
26. prosince 10:00 Sv. Štěpán

Koncerty:

18. prosince 19:00 Vánoční koncert souboru Laetitia (Husův sbor)

20. prosince 19:00 Vánoční koncert souboru Sonaglio (Farského sál)

Emauzi

Občanské sdružení Fidelio pořádá za podpory MČ Praha 2 ve čtvrtek 8. prosince od 18:30 adventní koncert v barokním refektáři kostela Panny Marie, sv. Jeronýma a českých patronů (Vyšehradská 49). Vystoupí na něm sopranistka Miloslava Fousková a Quarteto con Flauto (A. Slivanská na housle, V. Slivanský na flétnu, J. Matějčková na violoncello, M. Klíperová na cemballo). Na programu jsou vánoční písně, pastorely, J. J. Ryba, A. Corelli, A. Vivaldi, G. Ph. Telemann aj. Rezevace vstupenek na tel.: 731 875 410. len



KAM PRO STROMEČEK A KAPŘÍKA: V naší městské části si můžete koupit vánoční stromky ve Svatoplukově 3, na Tylově nám., na Karlově nám., na nám. Míru a na Palackého nám. **Kádě s kapry** najdete v Bělehradské 81 a 88, v Budečské 4, na Karlově nám. 4, 6, 15 a 18, v Lublaňské 54, na nám. Jiřího z Poděbrad 2, na nám. Míru (u bistra), na Palackého nám., v Slavíkově 3, ve Svobodově 4, v Trojčké 4, na Tylově nám. 2 a 6 a na Vinohradské 40 a 59.

Text: van, foto: MBR

Teror vánočních reklam

Mám velmi rád vánoční svátky jako svátky klidu a rodinných setkání. Každý rok se těším na společné chvíle u slavnostního stolu a na klid a pohodu celého svátku.

Stále více mě ale děsí vtírání, neodbytné a stupidní vánoční reklamy nebo snaha prodávajících vytvářet „vánoční atmosféru“. Nejpodzvědí od začátku října dostávám do schránky desítky reklamních letáků, nabízejících skvělé zboží na vánoční dárky, které vůbec nepotřebuji, v každém obchodě se na mě zubí umělý tlustý pán v červeném oblečku a v čepici, jenž má zřejmě symbolizovat krásnou lidskou vlastnost rozdávaní radosti prostřednictvím dárků. Ti, kteří mají doma menší děti, jsou pravidelně vystaveni konfrontačnímu tlaku reklam v letáčích a neodbytnému přání dětí vlastnit poslední superblbost, právě nabízenou tím či oním řetězcem.

Největší vánoční potenciál asi mají mobilní operátoři. Jejich záplava všudypřítomné zvodilosti je nekonečná. Když vidím v televizi reklamy, kde krásná a polosvětlečná slečna v červeném oblečtu lemovaném umělou kožešinou v létě rozchazuje krabice s mobilny na pláze v domněně, že někoho uchvátí její dlouhé nohy, nebo když jiný šílenec motorovou pilou ničí dům, aby mohl dostat více mobilů (Vánoce 2004), začínám přemýšlet o duševním zdraví tvůrců takových reklam. Mě odpu-

zuji. Mým hitem letošní sezóny je slečna v červeném kostýmu s kožešinou, která rozbíjí věžní hodiny a pak rozhazuje z věže dárečky nedočkavcům. V takových chvílích sahám pro trestním zákoníkem a přemýšlím, jak takový nesmysl legálně zakázat.

I když doma uteču před reklamními letáky a televizními spoty, musím občas nakoupit. V každém krámě již začínají hrát nepřetržitě jedno obehnané CD s vánočními koledami, pokud možno nazpívané popovými hvězdíčkami 70. let. Já mám výhodu, já mohu celkem rychle z obchodu odejít, ale při pohledu na straně rysy pokladních, kteří právě poslouchají sedmou rundu „Já sním o Vánocích bílých“ a „Rolničky, rolničky“, se ve mně probouzí soucit. Já bych asi nevydržel.

Takže ještě rád zajdu v podvečer na vánoční trhy, dám si skleničku svařáku, ještě jednou si vyslechnu „pokoj svaty všinjeme vám“. Těším se, až v reklamní sezóně skončí Vánoce, a již se těším na kreativitu tvůrců reklam na Valentýna, Velikonoce, letní dovolené a pak již zase vzhůru vstříc dalším zážitkům s reklamami na příští Vánoce.

Co s tím můžeme dělat? Nepomohla by nějaká stávka nebo defenestrace? Konečně, na Novoměstské radnici s tím máme dobrou zkušenost.

Radim Perln, zastupitel (ED)